

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

TEORIA I HISTORIOGRAFIA DE L'ART A LA CATALUNYA DEL SEGLE XIX

de Guillem Tarragó Valverde

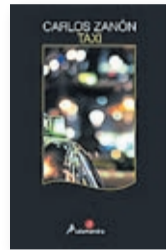
Editorial: **Publicacions Abadia de Montserrat**
Barcelona, 2018 | Pàgines 200

La historiografia és la disciplina acadèmica dedicada a l'estudi bibliogràfic i crític dels escrits sobre història, les seues fonts i els seus autors. En el cas que ens ocupa, s'estudia la història de l'art que es va dur a terme a la Catalunya decimonònica. Es tracta d'una classe d'estudis bastant moderns perquè encara no són molt habituals, a pesar de l'interès que té la reconstrucció de la ideologia i del discurs valoratiu que va determinar la preponderància d'un corrent estètic determinat que s'ha projectat i ha impregnat el punt de vista de la posteritat que ha arribat fins a nosaltres.

L'autor, que ha fet sobre aquest tema la tesi doctoral —el llibre n'és un resum—, exposa els precedents teòrics del Neoclassicisme i el Romanticisme, que situa en la primera mitat del segle XIX. Dedicava el capítol següent a analitzar la historiografia idealista impregnada de puritanisme religiós, hereu del neoclassicisme de David. En l'últim, abans de les conclusions i de l'extensa bibliografia, explica l'evolució de la història de l'art en el període del segon positivisme, amb anàlisis particulars del llegat dels historiadors Màrtir, Manjarrés, Vinader, Miquel, Rogent, Fontanals i Domènech i Montaner. **JP**

TAXI

de Carlos Zanón

Editorial: **Salamandra**

La història explicada en *Taxi* és la d'un peculiar Ulisses, taxista barceloní en plena crisi personal, familiar, sentimental i existencial, que defuig l'amenaçadora frase «hem de parlar» que pronuncia la seua dona Lola en començar

la història. I en aquesta urbs contraposada a la de les postals post-olímpiques i de la de la borratxera de banderes, no faltaran personatges d'evidents ressonàncies homèriques, com un tal Héctor o un desquiciada dona a la qual en el fons volem cridar Penèlope.

Taxista de raça, la vida del qual està construïda amb renúncies, covardies i fracassos, l'empàtic Sandino —nom pres d'un disc del grup The Clash— anirà rodant durant una setmana sencera d'un costat a un altre de la ciutat, donant tómb entre assumptes tèrbols relacionats amb la droga, l'ensinistrament terrorista, infidelitats i altres mostres de com d'extraordinari pot arribar a ser l'ésser humà.

En conjunt, es tracta d'una novel·la amb un discurs desigual en què la perillosa lentitud dels fragments memoratius i autocompasius del protagonista es compensa amb el ritme i l'agilitat dels fragments d'acció pura, d'interacció amb la fauna de personatges que desfilen davant els ulls del seu protagonista.

Barcelona, 2017

Pàgines 364

Novel·la

Taxi és també una novel·la que té alguna cosa de saga familiar, però explicada amb la desafecció i el sarcasme típic de l'autor, aquests estilemes que tant li acosten al to expressiu del desaparegut Manuel Vázquez Montalbán. I, per si tot això fos poc, és també una d'aquelles novel·les que passen immediatament a formar part de la Barcelona golfa, viva i literària d'Eduardo Mendoza i altres tantes de les millors plomes, una ciutat transitada per un taxista savi i desesperat que busca alguna cosa del que en realitat està fugint: ell mateix, la seua identitat, la seua essència i la seua condició d'ésser humà que —com a tal— està i se sent absolutament perdut i condemnat a arribar sempre quan ja és massa tard.

Sandino entra a les profunditats de la ciutat mentre intenta ajudar a Sofia, una de les seues millors amigues, endinsant-se en àmbits noctàmbuls i miserables en què la nit i les misèries humanes queden transcendides per convertir-se en el temps de les veritats i del dolor, de les fugides i de la soledat. Els carrers es converteixen llavors en el contrari del que semblen: en un refugi on l'oblit adquireix calidesa. Llegir *Taxi* és una bona manera de conèixer a un novel·lista ressonant i ple de personalitat, un llarg i lent —com aconsellava Kavafis— viatge cap a una Ítaca en les platges intueix Sandino —i nosaltres amb ell— que no hi ha cap Argos panteixant esperant-nos. **JMSR**

FABRA, MOLL I SANCHIS GUARNER

d'Antoni Ferrando Francés

Editorial: **Universitat de València**

València, 2018 | Pàgines 403

Història de la llengua

Amb motiu del 150é aniversari del naixement de l'insigne gramàtic Pompeu Fabra (1868-1948), el professor Antoni Ferrando ha publicat aquest llibre notable en què explica la recepció i evolució

del fabrisme al País Valencià. L'estudi, que consta de deu capítols amb la bibliografia corresponent, arranca amb el Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906) i, en aquell context, destaca el paper de Teodor Llorente i la projecció d'eixe Congrés a València. Analitza a continuació com va prosperar, gràcies a la labor de Fabra, la reconstrucció d'una llengua nacional; explica les seues relacions amb els valencians compromesos amb la llengua i les conseqüències que van provocar ací els seus quatre viatges, fins que la codificació normativa fabrista s'adoptà pels escriptors valencians en l'acord que coneixem com les Normes de Castelló (1932).

L'autor estudia també la presència de termes dialectals en l'obra fabriana, la petja occitana i la consolidació de la normativa fins a 1983. Dedicava els tres últims capítols a analitzar el model de llengua del seu mestre, el professor Sanchis Guarnier, els criteris lingüístics del filòleg Francesc de B. Moll i la posició que sobre la llengua literària va adoptar Joan Fuster. **JP**

destaquem...

La passió i pulsio literària de Luis Rodríguez

«Som adjectius, encara que no sabem a quina distància deixem de ser-ho», escriu **Luis Rodríguez**. Ho fa en la que és la seua última novel·la, *8.38* (**Candaya**). Quin significat té aquest títol? Aquesta és la pregunta que la majoria dels lectors pot fer-se abans de començar la lectura d'aquest llibre que, ja els adverteixo, té molla, molta. Certament, sempre anhelem trobar explicacions a tot, ens debanem els cervells per a trobar aquestes respostes que sadollin la nostra curiositat, fins al punt d'oblidar-nos, en realitat, del gaudi que suposa la lectura en si, assaborint el llenguatge, vibrant amb la literatura.

Hi ha una resposta a la pregunta de per què la novel·la de Luis Rodríguez es titula *8.38*, clar que n'hi ha, però a mi m'interessa més reflexionar sobre aquesta sentència o frase amb la qual iniciava aquesta elucubració. Luis escriu que «som adjectius» i amb això ens ofereix una de les moltes claus de la seua manera d'entendre la vida —dic «vida» i no «li-

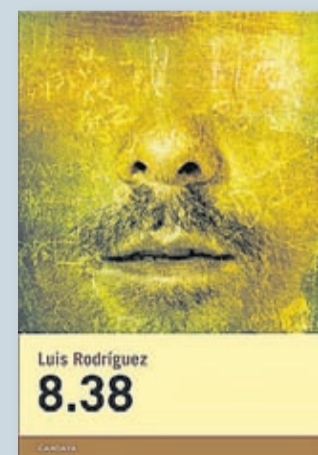
teratura», però, escriu «vida» i no «literatura», perquè per a Luis ambdues són una mateixa cosa—. Al meu parer, aquesta és l'obra d'un autor que vol compartir la seua passió; com a lector, principalment, però també com algú que s'impregna de l'essència mateixa de la literatura, això és, de les paraules, del seu significat, del seu ús, del seu mal ús. Per a Luis, hi ha un vast univers per descobrir encara dins de la literatura. Ell ho sap, és conscient, i per això, i perquè ho necessita —per a Luis, llegir i escriure és una necessitat, com el menjar—, es repta a si mateix per a explorar les infinites possibilitats que ofereix una història, sigui a través del llenguatge, sigui a través de l'estructura narrativa.

De *8.38* podríem dir que és una novel·la que versa sobre la impossibilitat d'escriure una novel·la. També l'explicaríem a un tercer dient-li que és una novel·la en la qual els seus personatges sospiten que són ficticis o que desitgen ser-ho, trencant aquesta barrera del

que anomenem «metaficció»; si bé, diria que Luis Rodríguez va més enllà en aquest joc, perquè està constantment confonent-nos, diluint fins a nivells insospitats aquest límit entre el que és real i el que és purament fictici —hi ha l'èlisi, molta ambigüitat i, el que crec d'especial rellevància, un veritable gaudi per part de l'autor en escriure—.

Estructurada en tres parts, o millor dit, en tres veus o personatges (Pablo, Jacinta i Claudio), al llarg d'aquesta obra desfilen noms d'autors, d'altres obres, anècdotes relacionades amb la literatura i amb la història... Totes aquestes referències, que inclouen així mateix el món de la cinematografia i del teatre, li serveixen a Luis per a revelar part del misteri de la seua pròpia escriptura, de com gaudeix amb la riquesa d'un llenguatge que està en constant evolució i que cadascun entén i usa a la seua manera, i de com aquest llenguatge pot construir i construeix una identitat i de com pot fins i tot destruir-la o desdibuixar-la. I jo dic tot això quan, en realitat, si em serveixo de les paraules de **Julio Ramón Ribeyro**, cal tenir present que «una bona obra no té explicació». ≡

Eric Gras

8.38

de Luis Rodríguez

Editorial: **Candaya**

Barcelona, 2019

Pàgines 188

Narrativa contemporània